

Lekcja 4, 22 października

Bóg a ludzkie cierpienie

Tekst biblijny: Hi 10,8-12, Rz 3,1-4, Kol 1,16-17.

Cele lekcji:

Poznanie: Zauważenie, jak zarówno stworzona przyroda, jak i stworzone istoty wskazują na fakt, że istnieje Stwórca, który panuje we wszechświecie.

Odczucie: Doświadczenie ostatecznego objawienia charakteru Boga czyli posłania Syna Bożego, aby umarł na krzyżu za nasze grzechy.

Działanie: Postanowienie, by nie pytać: „Dlaczego, Boże?”, ale: „W jakim celu, Boże?”, gdy następnym razem dotknie nas cierpienie.

Plan nauczania

I. Poznanie: Bóg w przyrodzie.

A. Co w przyrodzie mówi nam o miłującym Stwórcy?

B. Jakie ograniczenia występują w tym, co przyroda może nam powiedzieć o miłującym Stwórcy? Jak możemy się dowiedzieć więcej o Nim?

II. Odczucie: Bóg na krzyżu.

A. Dlaczego kwestia miłości Boga i ludzkiego cierpienia jest rozwiązana przez śmierć Chrystusa na krzyżu?

B. Jak Hiob doświadczył odpowiedzi na jego pytania dotyczące charakteru Boga?

III. Działanie: Ujrzenie Boga w naszym cierpieniu.

A. Jak zazwyczaj reagujemy, gdy dotyka nas cierpienie?

B. Jak możemy wznieść się ponad naszą zwyczajną reakcję, kiedy doświadczamy bólu i cierpienia?

Podsumowanie: Charakter Boga znajduje się w centrum wielkiego boju oraz jest związany z większością pytań, jakie nasuwają się ludziom w związku z cierpieniem. Przyjdzie czas w dziejach naszej planety - oby za naszego życia - gdy Bogu zostanie oddana chwała za Jego niezmierzoną miłość, nawet jeśli nie wszystkie nasze pytania spotkają się z odpowiedziami po tej stronie wieczności.

Cykl nauczania

Etap 1 - Motywowanie

Tekst biblijny: Rz 1,18-20.

Kluczowa koncepcja duchowego rozwoju: Dlaczego złe rzeczy przydarzają się dobrym ludziom? To odwieczne i powszechne pytanie rozbrzmiewa od czasów Hioba przez dzieje. Próbuje się na nie odpowiedzieć na różne sposoby. Jednak najważniejszą kwestią nie jest samo cierpienie, ale to, dlaczego Bóg dopuszcza do cierpienia ludzi. Spojrzenie na stworzenie i przyrodę świadczy o miłości Boga, który posłał swego Syna, aby umarł za grzechy ludzkości. To jest właściwa perspektywa, z której powinniśmy poszukiwać odpowiedzi.

Tylko dla nauczyciela: Jedno co jest pewne w kwestii ludzkiego cierpienia, to że jeśli nawet nie doświadczyliśmy go jeszcze, to doświadczymy go kiedyś w naszym życiu. W jakimś momencie zadane zostanie wielkie pytanie: Jak to możliwe, by miłujący Bóg dopuszczał takie cierpienie, zwłaszcza jeśli dotyka ono dobrych ludzi (jakby fakt, że cierpienie dotyka złych ludzi, czynił je łatwiejszym do zrozumienia!). To zagadnienie daje także argumenty sceptykom, którzy zaprzeczają istnieniu (miłującego) Boga i często zasypują wierzących trudnymi pytaniami, na które nie ma łatwych odpowiedzi. W otwierającej dyskusji ważne jest, by nie tylko wysłuchać doświadczeń uczniów związanych z cierpieniem i ich rozmowami ze sceptykami, ale także skierować lekcję ponad pytania „dlaczego?”.

Otwarcie dyskusji: Posłuchajcie słów człowieka, którego córka zmarła na raka (imiona i daty zostały zmienione): „Wiek trumny opadło z okrutną ostatecznością. Nadal mam przed oczyma jasną sosnową trumnę widoczną w tylnym oknie karawanu. Potem kierowca z domu pogrzebowego odpalił silnik i odjechał. Nie ma jej! Nie ma mojego dziecka! Nie mogłem opanować łez ciskających się do oczu. Ten ból był nie do zniesienia - jakby rozdzierał mnie na pół. Choć od miesiący wiedziałem, że ta chwila nastąpi; choć skinałem głowę, gdy pracownik domu pogrzebowego zapytał, czy może zamknąć trumnę; choć dawno już mój umysł pogodził się z tym, że Adrianna modliła się, by Bóg pozwolił jej umrzeć, bo już nie ma siły walczyć; choć odczułem ulgę, że nie musi już cierpieć i ze strachem oczekiwać wyników kolejnych badań, moje serce wołało: »Nie, to niesprawiedliwe! Ona jest tak młoda! To ja powinienem być umrzeć, a nie ona!«. Adrianna miała zaledwie 25 lat, kiedy jej walka z rakiem dobiegła końca”.

Niestety, nie jest to niecodzienna historia. Każdy z nas mógłby przytoczyć podobne z doświadczenia własnego albo znajomych osób. Jak możemy pogodzić istnienie miłującego Boga z niepojętym cierpieniem, jakiego doświadczamy w tym życiu?

Etap 2 - Badanie

Tylko dla nauczyciela: Hi 6,4-10 wyraża głęboki ból, jaki odczuwał Hiob. Fragment ten, daleko bardziej znaczący niż proste przedstawienie mentalnej frustracji Hioba w toczącej intelektualnej i teologicznej dyskusji poprzedzającej osobiste zaangażowanie, przedstawia doświadczenie głębokiego egzystencjalnego cierpienia Hioba. Hiob opisuje Boga jako wojownika (Hi 6,4), ale nie jako tego wojownika, który broni swój lud, jak w innych fragmentach *Starego Testamentu* (np. Ps 18,30-43). Tym razem strzały Boga przeszły Jego wiernego sługę Hioba, a ból, jakiego doświadczył, doprowadził go do tego, iż błagał Boga, by go „zmiażdżył” (Hi 6,9). Hiob oczekiwał jakiegoś wyjścia z sytuacji - pozytywnego czy negatywnego - gdyż nie był w stanie żyć w zawieszeniu, nie mogąc zrozumieć postępowania Boga. Podobnie inni pisarze biblijni podchodzili do tego zagadnienia (zob. Ps 38,3; 88,14-19; 120,4), w sposób uniwersalny i ponadczasowy.

Komentarz biblijny

Cierpienie jest rzeczywiście uniwersalnym i ponadczasowym tematem. *Księga Hioba* podchodzi do niego w sposób, który nadal jest aktualny, pomimo upływu 3500 lat historii pełnej osobistego i zbiorowego cierpienia. Ważne jest, by rozumieć historyczne tło księgi i to, jak kwestia relacji Boga do cierpienia była postrzegana od stworzenia do naszych czasów.

I. Historyczne tło *Księgi Hioba* (przeczytaj Hi 1,1; Ez 14,14.20; Jk 5,11).

Większość biblistów jest zgodnych co do tego, iż trudno ustalić miejsce i czas powstania *Księgi Hioba*. Ellen G. White wspomina, że Mojżesz napisał księgę Hioba podczas pobytu w Midianie, w latach 1490-1450 p.n.e., przed wyjściem Izraelitów z Egiptu. Tradycja rabiniczna odzwierciedlona w *Talmudzie* sugeruje, że Mojżesz jest autorem *Księgi Hioba* (*Traktat Baba Bathra 14b.*).

Jednak sama historia Hioba mogła być o wiele starsza, a niektórzy łączą ją z okresem patriarchów i czasami Abrahama (ok. 2000 p.n.e.). Nawiązanie do kraju Uz w Hi 1,1 wiąże się z Lm 4,21, gdzie Jeremiasz wspomina Uz porównując Edom do tej krainy. Fauna i flora Edomu odzwierciedlają wyobrażenia użyte w *Księdze Hioba* - np. działalność górniczą opisaną w Hi 28,1-11, gdzie użytych jest pięć różnych słów oznaczających złoto i trzynaście różnych terminów odnoszących się do drogich kamieni i cennych metali. Najnowsze odkrycia archeologiczne wykazują, że w regionie Khirbat en-Nahas, położonym na południe od Morza Martwego, we współczesnej Jordanii, a dawnym Edomie, istniało co najmniej trzynaście kopalni miedzi.

Niektórzy sugerują także, że Hiob nie był postacią historyczną, a księga jest fikcją literacką, a nie historycznym sprawozdaniem. Choć księga ma oczywiście wybitny literacki i poetycki charakter, to jednak inni autorzy biblijni nawiązywali do Hioba jako postaci historycznej (zob. Ez 14,14.20; Jk 5,11), co poświadcza historyczność Hioba. Niemniej geograficzne i czasowe odniesienia w księdze są dość skąpe, co dodatkowo podkreśla wyraźny uniwersalny i ponadczasowy charakter jej przesłania. Jednocześnie pocieszająca jest świadomość, że Hiob był realną osobą i cierpiał tak, jak wielu z nas.

II. Objawienie ogólne i objawienie szczególne (przeczytaj Hi 12,8-10; Kol 1,16-17; Rz 1,18-20).

Atak szatana na Hioba w rzeczywistości wymierzony był przeciwko charakterowi Boga. Ten spór jest sednem wielkiego boju. Rozwiązanie konfliktu o charakter Boga musi się opierać na poznaniu Boga czerpanym z tego, co On objawił o sobie, a nie na twierdzeniach szatana.

Zazwyczaj kształtujemy nasze zrozumienie zarówno ogólnego (naturalnego) jak i szczególnego objawienia w szerszym kontekście poznania Boga. Obie formy objawienia są obecne w *Księdze Hioba*. Każdy człowiek może poznawać Boga za pośrednictwem przyrody (Rz 1,18-20). Jednak poznanie Boga czy uznanie Jego istnienia nie musi oznaczać osobistego poznania Go. Niemniej to, co widzimy w przyrodzie, świadczy o Stwórcy. Apostoł Paweł w *Liście do Rzymian* mówi nawet o podstawach moralności, które Bóg zaszczeplił ludzkości, a które zostały odzwierciedlone w porządku przyrody (Rz 2,14-15). Jednak grzeszny świat i grzeszna ludzkość zatarły to ogólne poznanie Boga i podstawy moralności, tak iż konieczne jest szczególne objawienie. Bóg objawił się więc w swoim Słowie, a najpełniejszym objawieniem Boga jest Jezus Chrystus, wcielone Słowo (*Logos*) Boże (por. J 1,1-3). Oba te aspekty - ogólny i szczególny - objawienia występują w *Księdze Hioba*. Objawienie ogólne wskazuje ku Bogu (Hi 12,7-10), ale nie może zadowalająco odpowiedzieć na pytania Hioba. Jedynie szczególne objawienie Boga pod koniec księgi - Jego bezpośrednie słowa skierowane do Hioba - wreszcie udziela zadowalających odpowiedzi (Hi 38—41).

Do rozważenia: Zdefiniuj objawienie ogólne i objawienie szczególne. Jak pogłębiają one nasze zrozumienie Boga?

III. Teodycea w historii (przeczytaj Hi 10,8-12).

Teodycea zasadniczo dotyczy fundamentalnego pytania: Dlaczego dobry Bóg dopuszcza do istnienia zła? Pytanie to zmuszało do zastanowienia ludzi studiujących *Biblię* od początku jej istnienia, choć sam termin „teodycea” przypisuje się niemieckiemu filozofowi Gottfriedowi Leibnizowi (1710). Mówimy zatem o teodycei autstyniańskiej, irenejskiej, orygenejskiej i innych, będących próbą obrony Boga z perspektywy ludzkiej filozofii i racjonalizmu. A może Bóg wcale nie potrzebuje naszych prób bronięcia Go? Być może Jego objawienie w *Księdze Hioba* i całej *Biblii* wystarczy, by uświadomić nam, że jest on miłującym Bogiem, który usprawiedliwia Hioba, a nie oczekuje usprawiedliwienia od niego.

Do rozważenia: W jaki sposób zmagales się z pojęciem teodycei? Jakie odpowiedzi znalazłeś na pytania zadawane w jej ramach? Jak krzyż Chrystusa wyjaśnia to, czego usiłuje dociekać teodycea?

Etap 3 - Zastosowanie

Tylko dla nauczyciela: Wielka kwestia ludzkiego cierpienia i charakteru Boga ma bardzo praktyczne przełożenie na nasze życie. To więcej niż kwestia teologiczna czy filozoficzna.

Pytania do przemyślenia i zastosowania

1. Pomyśl o chwilach, gdy cierpiełeś i czułeś się rozgoryczony wobec Boga. Jak możesz uniknąć takiego odczucia goryczy w twojej więzi z Bogiem?
2. A co z gorzkimi odczuciami wobec bliźnich? Czy czułeś się niesprawiedliwie potraktowany? Czy w związku z tym chowałeś gorzkie odczucia względem tych, którzy cię zranili? Co możesz zrobić, by wyzbyć się tego poczucia krzywdy i rozżalenia, a dążyć do uleczenia i odrodzenia?

Etap 4 - Tworzenie

Tylko dla nauczyciela: Jakiemu Bogu służymy? Musimy być świadomi swojego obrazu Boga, bo jak postrzegamy Boga, tak przedstawiamy Go innym.

Zajęcia w klasie i indywidualne

1. W ciągu następnego tygodnia zastanów się, jaki jest twój ulubiony biblijny obraz Boga, a może ulubiona historia czy metafora Boga (Bóg jako Pasterz, Skała, Twierdza itd.).
2. Opowiedz podczas następnej lekcji o swoim ulubionym obrazie Boga.